

1-8*

5442

K31/23

6th June 1940

O

C. Makamole.

I

3p

57-

K31/23/8

indexed

PP. 1-8
442(6)

8 JUN 1940

Historia ea MakholoKoe

s. 442 History of the MakholoKoe

MakholoKoe ke bana ba Khetso joale ka ba-
tlokoa a ile a ntsa khomo tse kete li tharo
(3,000 head of cattle) a reka naha ka trona ho
Masoothoanyana (Mr. de Villiers) ke chaba se tsoang
Magaliesberg. A ile a i-khethela naha mo a ka
phelang teng ~~haha~~ a falla mane. Magaliesberg
a ile a haka tulong e bitsoang Thaba-KholoKoe
fatšeng la Transvaal seterekeng sa motse oa Standerton
(seratsoe) mane. Thaba-KholoKoe a kile a loantšoa
ke morena Morelekate Empa eitse koba ntoa
e fete a boela hae ho ea tsoa hae labona.
sechaba sa ileng sa tšabela MakholoKoe hore a tša
bele hole ke ma-buru (boers) ke ha tla fallalla sevestate
te ka pejana ho motse oa Thaba-Ntšo (Hammits) a
fihla a i-khethela tulo e ileng ea relloa ka Oetri
setloholo sa Morena Polane. Ea ileng a sala morena
ha MakholoKoe a falla Thaba-KholoKoe ke morena
Molope mora oa Phoka (Phoka) setloholo sa Morena
Mokete. Ehlile ke e na a ileng a ehaloa ke ma-buru
me eaba o tšabela ka Oetri. Mane ha Oetri Makholo-
Koe a ile a ehaloa ke ntoa ea sevestate ka Molaoli ho
ropeng (J. Open) eaba MakholoKoe a balahela Lerotho.

442

11

2.

2

K31/23

Molaoli Koropeng a chesa naha ea Oetsi le matlo le joang
 ba naha kaofela a hapa le likhomo tra oia kaofela
 le ha Makhohoe a ile a tšabela Lesotho ka ho tšabela
 ke ncatate a ile a bitsoa hape ke Ma-Buru hore a
 khutlele hae; ke morena Hlomisi a ileng a ronga ke
 Ma-Buru hore a eo lata ntatae a tle hae hoba
 ntoa e fetse. Eaba Oetsi o ea hana e hanela riri
 a busa, hore Ma-Buru a tla molaea me a eletsa
 morao. Hlomisi hore le eena a se hlola a khutlela
 Morao Ma-Burung hobane a tla molaea; empa
 Hlomisi a troafo ho ka jaha Khalahali Basutoland,
 Hobane a ile a fumana hore tšaro ea teng e ke ke
 ea molokela ka moo a ileng a bona a tšoleloa nama
 ho thoe a tšoare e ntre e chesa ka letsoho me a eja
 le ka moo a ileng a lemoha hore khomo tre hlajoang
 haholo mona moreneng oa Khalahali ke tra ntatae
 le eona eo aueng a sehela nama ea eona hore
 ke ea ntatae. Hoba Hlomisi a hlola joalo ntatae ho ka
 jaha Lesotho eaba ntatae o monehela batho ba tla nopa
 ta ha Ma-Buru a ka tšoha a molaea, ke ha a khutlela
 hae me a fihla a bollela Ma-Buru hore morena Oetsi
 o tšaba ho khutlela hae hobane a ikutla e ka o
 tla bolaoa. Haele Hlomisi o ile a ba a jaha

442

III

3

K31/23

a jaha ho Molaoli. Maroothoanyana (Mr. de Villiers) ha morao hoba lintoa tsa Freestate lilale; ke ha eena morena de Villiers a ha hile mane Kerrom setereheng sa Thaba-Keiso (Harrismith) le iholoane Polasing eo. Kerrom ke hona moa Makhomo a Batlokoa le Makhohlakoe a neng a ntsetoa teng. Mohla ba neng ba rekha naha ke hona mabeng a tloha teng ma khomo mohla a isoang ehang ngang (Bloembontien) ho Morena Jan Brand eo e neng e le eena Mookhameli le morena sa Freestate. Makhohlakoe a mang a ile a sala Hamiri Morao me mane. Lesotho ha sala methoalana fela bongata ba ona hoile ba jaha Freestate pateng la tsoaloa ea bona ho morena de Villiers le a mang a morena eholopi a ile a tloha le Lesotho mo a neng a tletse teng la khutlela Freestate hona mane ha Maroothoanyana sehoja tloho sa morena eholopi se ntle se le mane Lesotho le kajeno le Makhohlakoe aseng o kae; hobane bongata ba Makhohlakoe bo tletse-tletse mona Freestate me bo so bo liila mona ha ma-Bum. Ka hobane naha ea ona e ile ea neheloa morena Mopeli hoba a jaha Mona Freestate. Makhohlakoe a ha morena eholopi ke ona

442

IV

4.

4

K31/23

Makholokoe a maholo ka boena ba troalo ho Makholokoe kaofela ke a ha Molopi mora foka oa mokete Makholokoe a letseba. Letseba le tsebiloe ke mang le Mokholane a shoelle a sa le tsebe ke ona a troaloang ke Molopi. Makholokoe le ona ka lemo sa 1906 ~~Kapa~~ sa 1904 a ile a tselela moreng Englanda ho muso oa Mairimane ho ea hlakisa lillo tsaona tsa tseko ea naha ea ona es aeneng a e rekile ho morena Jan Brand tseko ene e le hore muso oa Brana o khenehetse Makholokoe ka naha es o itheng o tla a sehela eona kapa o tla a tselela eona. Hobane tsepiro es ha e ka ea khola e phetha ke muso oa hae naha e neng e tsoanetse ho sehela Makholokoe muso oa lae oile oa e abela ma-buru a tsoileng Kolone (Cape Colony) e haka sena e ne e se epe khale se ntre se kopotsa muso hore o phethe tsepiro tsa ona 'me ho so holl boima ho muso haka phetha tsepiro tsa ona hobane naha es o neng o tla e abela Makholokoe e ne epe e ha hile ke ma-Buru. Ke ha ke; Makholokoe a tla nka ho ipiletsa ho petela musong oa Mairimane ne hobane naha ea tsestate ene epe e le fura ng ea Englanda ka hoo ke; Makholokoe a ile a

442

V

5.

5

K31/23

a fumana e le tsaanelo ho lebisa ho ipilleka
 ba ona ho 'muro o nong o se o busa o restate.
 Mohla Makholokae a le billeng England a ne
 a hula ke Josia Gumede a sebetsa hara ona joale
 ka moeletsi e bill e le toloko ka^{ho} hono ho hloka
 e hile motho a ka tolokelang chaba sena lillo tra
 sona ho 'muro oa Mairimane. Le mohla ehangung
 Blaemponten, pela 'musisi oa o restate ke eena
 Gumede a ileng a toloka Makholokae ka G. Gar
 nett a bea ka pela Governora litaba tse hle
 tse a lipometsaeng ke 'muro oa Mairimane
 hore ka lileo tra Makholokae e ka phona o restate
 e lihlaklohe me ha e fumane nepo ho tsona
 e ke e phethe tse piso tra cona ho Chaba se o
 Gumede oia a sebetsa Makholokae le Batlokoa
 ba- eho khatong oa eho khatong. me taba tse hle litaba
 joa ke eena tra Chaba tse na tse peli ke eena
 Oung a busa ka se-English le ka sesotho a isa
 ho 'musisi me he, ke motho a ileng a tse piso
 kaholo ke Makholokae le Batlokoa le hoja se o
 baneng ba se lebelele se sa phethakala
 ha ha 'mone molato. Makholokae le Batlokoa
 ka ntle ho tabelelo ea li khatong tse 7000 ba ile ba la
 hleloa ke £ 2,000 ehang tse ntle ea tseko ea naha ea bona

442

6.

6

- card

3 JUN 1940

K31/23

P.O. Box 24

Nedde

30 May 1940

Dr. N. J. van Warmelo
P.O. Box 384
Victoria

Monqhalo: Ke o romella kampeisi trela o ita
na ke li lokape hantle me ha ke setile
ke li romelle. ha pe ho uena ke tla thaba
ha o ka li fumana me tra o kholisa,
ke fumane taha tso ka horena Geseow le Khosa
sana Monqali oa Tsumai Magebo Makamole

Charles Makamole.

6 / 23

card 1/140, Oranges reestate
28/140
Krede
20 June 1940

K31/23

7

442

Hisoroi ea Makhokoe

Thoko tsa morena a Kholokoe. Tsa morena
na Molopi ke tsena;

Molopi ke Tau ea lebere-berere.
Ha e le khomo re hama lebere.
Mohlale oa ho thakholana nama morong
le Maphatlana a se ke a e banna.

Tsa morena Letlatsa ke tsena.

Letlatsa mora oa Matholela.
Chitja se lihoese se lihoehle molabeng
Sela kitima o tsare Mota ka letsoho.
Ore ho Mota ke ea lumelisa.
Ke lumelisa ka mora sehojana.

Tsa morena Popo ke tsena.

Popo li khomo thaka Lene ka
Popo khomo lisetsa ho kae. le Taba hile ea Lene
e Ktrebung

442

11 8*

8*

K31/23

Genealogy of the Makhoboko
 Ke tsoa pumana ana eMarena a latelang

1 Mochello	7 Solane
2 Mokete	8 Tuisi (Tuisi)
3 Maluke	9 Seeka
4 Joka	10 Letlatsa Weste
5 sefanyobatho	11 Thothobolo
6 Molopi	12 Lephasane
	13 Mokilibiti

Ke tsoa pumana bona ka Morena
 Lesesa le se tloho sa Thakali Molai
 me ke ntre ke leka ho pumana
 tse moloko ea hoaloana ea Makhoboko
 ka phetho — ka ke so nte Mita
 eena.

end s 442

Yves Butcher

Chas. Makamole